

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.504/2013/ 5. szám

A Szegedi Ítéltábla dr. Ursz Judit ügyvéd által képviselt felperesnek -a dr. Kandi Erzsébet ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződésből eredő követelés iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2013. május 29. napján kelt 12.P.20.045/2011/107. számú ítélete ellen az alperes 108., 109. és 110. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

R É S Z Í T É L E T E T .

Az elsőfokú bíróság ítéletének a **(település neve, ingatlan hrsz.-a)** hrsz-ú ingatlan után fizetendő biztosítási összegre vonatkozó rendelkezését részben és akként változtatja meg, hogy az alperes által fizetendő marasztalás összegét 2 400 000 (kettőmillió-négyszázezer) Ft-ra és ezen összegből 800 000 (nyolcszázezer) Ft után annak 2009. augusztus 13. napjától, a további 1 600 000 (egymillió-hatszázézer) Ft után pedig annak 2013. április 13. napjától a kifizetés napjáig járó, minden naptári félév teljes idejére az adott naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára leszállítja.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét - a perköltség és az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek a részítélettel elbírált fellebbezési kérelemhez kapcsolódóan 313 000 (háromszáztizenháromezer) Ft fellebbezési eljárási költséget.

Az elsőfokú bíróság hatályon kívül helyezett rendelkezéseit érintően a felperes másodfokú perköltségét 74 000 (hetvennégyezer) Ft-ban, az alperesét 330 000 (háromszázharmincezer) Ft-ban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes a 2008. január 2. napján kötött adásvételi szerződéssel megszerezte a **(település neve, ingatlan hrsz.-a)** hrsz-on nyilvántartott felújított állapotú gyümölcsös, gazdasági épület megnevezésű ingatlan tulajdonjogát.

A felperes az ingatlan megvásárlásakor évek óta **(külföldi ország neve)**-ban dolgozott, úgy tervezte, hogy az ingatlant saját elképzeléseinek megfelelően átalakítja és azt hazatérését követően lakásként használja.

A felperes az alperesi biztosítótársaságnak 2009. május 7-én biztosítási szerződés megkötésére tett ajánlatot, amelyben az épület építési idejét 1970-ben jelölte meg, a használatát illetően úgy nyilatkozott, hogy az a saját használatában van, nem lakóterületen helyezkedik el, és nem állandóan lakott. A felülepítmény alapterületét 40 m²-ben határozta meg, rendeltetését lakóépületként tüntette fel. Az alperesi tarifáló program alapján az épületre vonatkozó biztosítási összeget 5 200 000 Ft-ban, az általános háztartási ingóság tekintetében 2 950 000 Ft-ban jelölte meg. Biztosítottként a felperes került az ajánlaton feltüntetésre. A szerződés megkötésével a felperes - az alperes alkalmazásában álló, biztosítási szerződések kötésével hivatásszerűen foglalkozó - édesanyját bízta meg.

Az ajánlat alapján - az alulbiztosításra vonatkozó „HB57” jelű záradék kivételével az abban foglalt tartalommal - 2009. május 8-i kezdőidőponttal a felek között „Nyaraló Optimál fedezetű Családi Otthonbiztosítás” elnevezéssel vagyonbiztosítási szerződés jött létre, amelynek részét képezték az alperes által kidolgozott „Házőrző Családi Otthonbiztosítás” nevet viselő általános szerződési feltételek (ászf) azzal, hogy a felek jogviszonyában a „HB64” számú záradék az irányadó.

A szerződés alapján biztosítási eseménynek minősül - egyebek mellett - a tűzeset. Az általános szerződési feltételek B) pontja tartalmazza a biztosított vagyontárgyak fogalom-meghatározását. E szerint

- épületnek minősülnek az épület feladatának ellátásához szükséges részei, ide tartoznak többek között a beépített szekrények rendeltetésüktől függetlenül, például konyhaszekrény, előszobaszekrény, stb.;
- Általános háztartási ingóság: mindazon vagyontárgyak összessége, amelyek egy háztartásban általánosan előfordulnak, a biztosítottak személyes használatára, fogyasztására szolgálnak.

Az általános szerződési feltételek H) pontja a „kárkifizetési” összeg meghatározásának a szempontjait tartalmazza. E szerint azon épületek tekintetében, amelyeknél a káridőponti avultság nem éri el a 75 %-ot, teljes kár esetén újraépítési vagy forgalmi értéken történik a térítés.

Az újraépítési érték a kár bekövetkezésének időpontjában érvényes, a károsodottal azonos nagyságú, kivitelezettségű és minőségű épület építési költsége, de nem lehet több az ajánlatban a vagyoncsoportra megállapított biztosítási összegnél.

Forgalmi érték az adott ingatlan helyi viszonyoknak megfelelő, a kár időpontját közvetlenül megelőző állapot szerinti piaci értéke. Amennyiben az épület újraépítési, helyreállítási költsége nagyobb az ingatlan forgalmi értékénél, vagy az épület maradvánnyal csökkentett forgalmi értékénél, akkor a biztosító az egyéb szabályok betartása mellett, így a káronszerzés tilalmára figyelemmel, a károsodott ingatlan forgalmi értékét téríti meg, levonva abból a maradványok értékét. Az épület újraépítési, helyreállítási értéke és

Pf.II.20.504/2013/ 5. szám

maradvánnyal csökkentett forgalmi értéke közötti különbséget megfizetésére csak akkor köteles a biztosító, ha az épület újjáépítése, helyreállítása a kockázatviselés helyén, számlával igazoltan ténylegesen megtörténik.

Az ingóságok tekintetében teljes kár esetén, ha azok káridőponti avultsága nem érte el a 75 %-ot, a térítés káridőponti beszerzési értéken, ha az avultság elérte a 75 %-ot, káridőponti avult értéken történik.

A J) pont szerint biztosított - a jelen szerződés tekintetében - az a személy, akinek a vagyontárgyai a biztosítási fedezetbe vont kockázatokra biztosítva vannak; aki a biztosítási ajánlaton név szerint megnevezett biztosítottal egy életközösségben lakik.

A HB64. számú záradék szerint a javasolt épületbiztosítási összeg: A biztosítási szerződés a biztosító által javasolt, vagy magasabb újraépítési egységek alkalmazásával jött létre. A biztosító a lakóépületet, lakást érintő károkat a következők szerint fizeti:

- nem alkalmazza a G) fejezet szerinti alulbiztosítottság következményeit;
 - a részleges károkat minden esetben káridőponti új értéken (javítási, helyreállítási költségen) fizeti;
 - a teljes károkat, amennyiben avultsága legalább 75 %-os, káridőponti avult értéken fizeti.
- Az alulbiztosítottság és avultatás következményeitől eltekintés feltétele, hogy a szerződő, biztosított a F. fejezet szerinti automatikus értékkövetést minden biztosítási évforduló alkalmával elfogadja.

A hivatkozott F) pont az értékkövetés fogalmát illetően a következőket tartalmazza: „A biztosító az új érték biztosítás fenntartása érdekében a biztosítási összeget és a díjat évente egy alkalommal, az árszínvonal változásához hozzáigazítja”.

Az M) fejezetben írtak szerint „a kárkifizetés a jogalap és az összegszerűség elbírálásához szükséges legutolsó okirat biztosítóhoz történő beérkezését követő 15. napon esedékes.”

A felperes 2009. júliusában Magyarországon tartózkodott, ekkor a saját, illetve családtagjainak tulajdonában lévő ingóságokat is az ingatlanba szállította, mert édesapjának az általa bérelt lakást el kellett hagynia.

2009. július 7-én tűzeset következett be az ingatlanban, amelynek során az épület és a benne található ingóságok megsemmisültek. A tűz keletkezésének oka nem volt felderíthető.

A felperes a biztosítási eseményt az alperesnek bejelentette. A kárbejelentésben az ingóságok értékét 2 182 002 Ft-ban tüntette fel. Az alperes a kárhelyszín vizsgálatával és a biztosítási esemény részleteinek feltárásával szakértőt bízott meg, aki 2009. július 14-én szemlét tartott a helyszínen. Az alperes az általa megbízott szakértő véleménye alapján a kártérítéstől elzárkózott azzal, hogy a kárhelyzet nem azonosítható.

A felperes módosított keresetében 8 150 000 Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni

az alperest a biztosítási szerződésben vállalt kötelezettsége teljesítéseként. Keresetének

- 4 -

indokolása szerint a biztosítási esemény során mind az épület, mind az abban elhelyezett ingóságok megsemmisültek, ezért az alperes a biztosítási összegnek megfelelő térítési kötelezettséggel tartozik. Hivatkozása szerint tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely szerint a biztosító az épület újraépítési, helyreállítási értéke és maradvánnyal csökkentett forgalmi értéke közötti különbséget megfizetésére csak akkor köteles, ha az épület újraépítése, helyreállítása a kockázatviselés helyén számlával igazoltan ténylegesen megtörténik.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, azt vitatta mind annak jogalapjában, mindösszezszerűségében. Álláspontja szerint az épület avultsági foka a biztosítási esemény bekövetkeztekor a 75 %-ot meghaladta, ezért annak forgalmi értéke megtérítésére tarthat igényt a felperes, amelyet az általa csatolt szakértői vélemény alapján 800 000 Ft-ban jelölt meg. Álláspontja szerint az ingóságokban bekövetkezett kár tekintetében a bizonyítási kötelezettség a felperest terheli, erre a felperes által csatolt kimutatás nem alkalmas. Véleménye szerint a felperesnek igazolnia kell az ingóságok beszerzésének időpontját számlával vagy egyéb okiratokkal.

Az elsőfokú bíróság 46. sorszámú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperest a **(település 2. neve)**en, 2009. május 13. napján kelt 95896182123698400 kötvényszámú „Házörző” Családi Otthonbiztosítási szerződés alapján a felperes tulajdonát képező **(település neve, ingatlan hrsz.-a)** hrsz. alatt feltüntetett ingatlanban 2009. július 7. napján bekövetkezett tűzkár folytán helytállási kötelezettség terheli a felperes ingatlanában és ingóságaiban bekövetkezett kárért. E határozat a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.137/2012/8. számú közbenső ítéletével jogerőre emelkedett.

A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróság szakértői véleményt szerzett be, amely az épület újra-előállítási értékét 2011-re vetítve bruttó 3 500 000 Ft-ban, a felülépítmény forgalmi értékét pedig 2009. júliusi időpontot figyelembe véve 2 400 000 Ft-ban határozta meg.

A felperes által csatolt ingólista figyelembevételével a szakértő az ingóságok 2009. évi forgalmi értékét 1 952 000 Ft-ban, káridőpontra új értékét 3 130 000 Ft-ban, 2009. évi avult értékét a beszerzési értékhez képest 2 364 800 Ft-ban állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 8 150 000 Ft-ot és annak 2009. szeptember 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát, valamint 470 000 Ft perköltséget, és az államnak 489 000 Ft eljárás illetéket.

Határozatának indokolásában kifejtette, az alperes helytállási kötelezettségét nem érinti

az, hogy a felperes az ajánlatban az épület alapterületét 40 m²-ben tüntette fel, ugyanakkor a szakértői vélemények szerint az ténylegesen 35 m². Álláspontja szerint az alperesnek együttműködési kötelezettségére figyelemmel módjában állt volna az ingatlan adatait ellenőrizni, arra is tekintettel, hogy a korábbi tulajdonos is az alperesi

- 5 -

Pf.II.20.504/2013/ 5. szám

biztosítótársaságnál rendelkezett biztosítási szerződéssel. Rámutatott, a felperes meghatalmazottja az adásvételi szerződés adatainak alapulvételével tett ajánlatot, az eltérés a feltüntetett, valamint a valóságos adatok között nem volt számára felismerhető. Megjegyezte továbbá, hogy mind a perben eljáró szakértő, mind pedig az alperes szakértője nettó alapterülettel számolt, a falvastagságból eredő eltérést is figyelembe véve viszont az esetleges pontatlanság elhanyagolható. Ha az alperes ennél pontosabb adatokhoz ragaszkodott, figyelmeztetnie kellett volna a szerződő felet a pontos adatközlésre a jogkövetkezményekre utalással, illetve lehetősége lett volna az adatok ellenőrzésére. Ezt elmulasztotta, ezért saját felróható magatartására előnyök szerzése végett nem hivatkozhat.

Az elsőfokú bíróság a biztosító térítési kötelezettségét megállapító, a tényállásban írt üzletszabályzati rendelkezéseket illetően arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok nehezen értelmezhetők, nem hozhatók egyértelműen összhangba a biztosítási kötvényben feltüntetett alperesi kötelezettségvállalás terjedelmével. Kiemelte, az a tény, hogy az alperes a megbízásából eljáró szakértő feladatául szabta a várható javítási költségek kimunkálását, arra utal, hogy maga is bizonytalan volt a helytállási kötelezettségének terjedelmét illetően. Minderre, valamint a felperes azon nyilatkozatára figyelemmel, hogy az épületet fel kívánja építeni, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az felperes az újra-előállítási értékre tarthat igényt. Azt a szerződési feltételt, amely az újra-előállítási költség megtérítését a helyreállítás számlával igazolt megtörténtéhez köti, a Ptk. 209. §-a alapján tisztességtelennek, illetve a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisnek tekintette, utalva a Legfelsőbb Bíróság 2007/371 számú eseti döntésében ezzel egyezően kifejtett álláspontra. Kiemelte, az alperes szerződési feltételei több ponton is arra utalnak, miszerint a biztosítási szerződés lényege, hogy a biztosított az esetleges biztosítási esemény bekövetkeztekor ne kerüljön hátrányos helyzetbe, azaz számára a megsemmisült ingóságok beszerezhetőek, a megsemmisült ingatlan újraépíthető legyen. Hangsúlyozta, a biztosítási összeget maga az alperes ajánlotta fel, a biztosítási díjat ennek megfelelően szedte be, ezért a biztosítási esemény bekövetkezése miatt a biztosítási összeg megfizetésére köteles. Hangsúlyozta, a Ptk. 549. § (2) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a felek valamely vagyontárgy új állapotban való beszerzésének értékére kössenek biztosítást, amely azt jelenti, hogy az új értékre utalással a szerződés tartalmazza és határozza meg a biztosítási értéket, ezért a biztosított vagyontárgy káresetkori értékét nem kell vizsgálni, és a károsult mentesül a biztosítási érték és a kár bizonyításának kötelezettsége alól. Erre tekintettel az alperest mind az ingóságok, mind az ingatlan tekintetében a szerződésben meghatározott biztosítási összeg megfizetésére kötelezte.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben annak megváltoztatásával a marasztalás tőkeösszegének elsődlegesen 2 400 000 Ft-ra, másodlagosan 2 800 000 Ft-ra történő leszállítását kérte. Álláspontja szerint megalapozatlan az elsőfokú bíróságnak az ítéletében megállapított szerződési feltétel tisztességtelenségével, illetve jogszabályba ütközésével kapcsolatos álláspontja. Rámutatott, az elsőfokú bíróság a Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdésére alapított álláspontját azzal indokolta, hogy az érintett szerződési feltétel a biztosítottak hátrányára, a biztosítási szerződés lényeges rendelkezéseitől indokolatlanul,

- 6 -

egyoldalúan eltér, az általános szerződési feltételek azonban a biztosítási szerződés tartalmi részét képezik, így fogalmilag kizárt, hogy ezek egymástól lényeges vagy lényegtelen részekben térjenek. Azt pedig nem jelölte meg az elsőfokú bíróság, hogy a kifogásolt szerződési feltétel mely jogszabályi rendelkezést sért.

Hangsúlyozta, a Ptk. 2009. május 22. napjától hatályos 209. § (5) bekezdése értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételekre. Álláspontja szerint a biztosító főszolgáltatása a biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződésben meghatározott biztosítási összeg megfizetése, ezért az erre vonatkozó feltétel tisztességtelensége nem vizsgálható. Utalt arra, hogy a Ptk. 209. § (6) bekezdése szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határozzák meg. A 2003. évi LX. tv. 96. § (1) bekezdés d) pontja alapján pedig a biztosítási szerződésnek tartalmaznia kell a biztosító szolgáltatásának megjelölését, a teljesítés módját, idejét, külön feltételeit, stb. E jogszabály alapján rendelkezik úgy a perbeli szerződési feltétel, hogy az új érték térítését meghatározott feltétel teljesítéséhez köti. Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem arról van szó, hogy az új értékre kötött biztosítás alapján nem kíván új értéket téríteni, hanem a kifizetés esedékességének időpontját, és annak feltételeit szabályozza az elsőfokú bíróság által érvénytelennek tekintett feltétel.

Véleménye szerint a perbeli esetben az ingatlan avultságának nincs jelentősége, mert a biztosítási esemény következtében az totálkárossá vált. Álláspontja szerint a biztosító térítési kötelezettségének meghatározására vonatkozó szerződési feltételek egyértelműek és érthetők. Idézte a forgalmi érték meghatározásának ászf-ben írt megfogalmazását, amely álláspontja szerint a magyar nyelv szabályainak aggálytalanul megfelel, átlagos felkészültségű és műveltségű ember számára világos tartalmat hordoz. A káronszerzés tilalmának megfogalmazása is érthető, abból egyértelműen kiderül, hogy a biztosítás nem vezethet gazdagodáshoz, a biztosított nem számíthat nagyobb összegre, mint amennyiből ténylegesen meg tudja építeni újból az ingatlant. Megítélése szerint téves következtetést vont le az általa beszerzett szakértői vélemény tartalmából az elsőfokú bíróság, abban ugyanis az újra-előállítási költség kimunkálására és a forgalmi érték meghatározására azért volt szükség, hogy meg lehessen állapítani, az épület totálkárosnak minősül-e.

Kiemelte, az elsőfokú bíróság nem hagyhatta volna figyelmen kívül azt sem, hogy a biztosítási szerződés megkötésénél a felperes élethivatásszerűen biztosítási szerződéskötéssel foglalkozó édesanyja közreműködött.

Kifejtette, a szerződésben meghatározott biztosítási összeg az az összeg, amely a biztosítási esemény bekövetkezése esetére a teljesítési kötelezettség felső határa. A

biztosítási szerződés tartós jogviszony, amely alatt a biztosított vagyontárgyak értéke avulás, átalakítás és egyéb okok miatt állandóan módosul, a biztosítási összeg keretein belül változik és a biztosítási esemény időpontjában konkretizálódik. A Ptk. a káronszerzés tilalmaként fogalmazza meg, hogy a biztosítási összeg a biztosítás tárgyának teljes értékét nem haladhatja meg. A biztosítási összeg tehát az a felső határ, amelyen belül a biztosító kockázata „mozog”. Utalt arra, hogy az új Ptk. kifejezetten ekként határozza meg a biztosítási összeg fogalmát, tehát a biztosítási szerződés megkötése nem jelenti a biztosítási díj ellenében a biztosítási összeg „megvásárlását”. Rámutatott - az elsőfokú ítéletben írtaktól eltérően - a biztosítási összegre vonatkozó ajánlatot nem ő, hanem a felperes tette.

- 7 -

Pf.II.20.504/2013/ 5. szám

Megítélése szerint tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben is, hogy az épületnek a valós és az ajánlatban feltüntetett alapterülete közötti különbség jelentéktelen. Ez az eltérés 8,7 %-os, amely mérték a biztosítási összegen belül 452 000 Ft-ot jelent. Hangsúlyozta, a Ptk. 540. § (1) bekezdése a biztosított közlési kötelezettségét írja elő, míg a biztosítót sem az együttműködési kötelezettség körében, sem a kellő körültekintés vonatkozásában nem terheli olyan kötelezettség, amely alapján ellenőriznie kellene az ajánlattevők nyilatkozatainak valódiságát.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság alaptalannak találta azt a védekezését, hogy a biztosítási összegből az építési telek értéke, mint maradványérték levonandó. Fogalmilag kizárt ugyanis, hogy tűz biztosítási esemény következtében a telek károsodjon.

Kiemelte, hogy a perben beszerzett szakértői vélemény szerint az ingatlan újjáépítési értéke áfával növelve 3 500 000 Ft. A módosított 2003. évi LX. tv. 96. § (6) bekezdése alapján azonban általános forgalmi adót a biztosító társaság csak akkor téríthet, ha a káreseményt megelőző állapot visszaállításához vagy a bekövetkezett kár következményeinek megszüntetéséhez szükséges ráfordításait a biztosított számlával igazolja. A felperes nem építette újjá az épületet, ezért jelen esetben a számla nélküli érték, azaz 2 800 000 Ft lehet az irányadó újjáépítési érték. Elsődleges álláspontja azonban az, hogy az alperes az ingatlan forgalmi értékének a megtérítésére köteles, ami 2 400 000 Ft.

Véleménye szerint tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben is, hogy nem kell vizsgálni a biztosított vagyontárgyak káresetkori értékét, mert a károsult mentesül a kár bizonyításának kötelezettsége alól.

Hangsúlyozta, hogy a biztosítási ajánlaton biztosítottként a felperes szerepel, peradatok vannak azonban arra, hogy olyan ingóságok is voltak az épületben a tüzeset bekövetkezésekor, amelyek nem az ő tulajdonát képezték. A felperes viszont nem bizonyította, hogy milyen saját tulajdonú ingóságai voltak a károsodott épületben, és azoknak mennyi volt az értéke, ezt a szakértő véleménye nem pótolhatta, hiszen a szakértő maga is úgy nyilatkozott, hogy a felperes által összeállított listán szereplő ingóságok nem azonosíthatók.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, az alperes újjáépítési, újrabeszerzési érték megtérítését vállalta, ennek figyelembevételével került meghatározásra a biztosítási díj összege, ezért az elsőfokú bíróságtól eltérő álláspont elfogadása a szolgáltatások egyenértékűségének elvét csorbítaná. Kiemelte továbbá, hogy az ingóság javasolt összegét az alperes az előző évek tapasztalata, vásárlási szokások alapján állapítja meg. Az alperesnek tehát az ingóságok esetében a káridőponti beszerzési értéket kell megtérítenie, amely a biztosítási összeggel azonos. Utalt továbbá arra, hogy az áfa levonása csak abban az esetben jogszerű, ha a biztosított áfa-alany, ő maga azonban magánszemélyként az áfa levonására nem jogosult.

Az elsőfokú bíróság ítéletének az ingatlan után fizetendő biztosítási összegre vonatkozó rendelkezését támadó fellebbezés alapos, míg az ingóságokra vonatkozó keresetnek helytadó döntést sérelmező fellebbezés annyiban alapos, hogy annak megalapozottságát illetően a tényállás feltáratlansága miatt a rendelkezésre álló peradatok alapján nem lehet állást foglalni.

- 8 -

Az eljárás jelen szakaszában már nem volt vitatható, hogy az alperes helytállási kötelezettsége a felek között érvényesen létrejött biztosítási szerződés alapján fennáll a tűz biztosítási eseménnyel összefüggésben a felperes ingatlanában és ingóságaiban bekövetkezett károkért.

Az alperesnek az a védekezése, hogy a felperes az épület alapterületére vonatkozóan téves tájékoztatást adott, a Ptk. 540. § (1) bekezdésén alapuló, a biztosítottat a szerződéskötéskor terhelő közlési kötelezettség megsértésére való hivatkozásként értékelhető. A Ptk. 540.§ (1) bekezdése alapján a biztosított a szerződéskötéskor köteles a biztosítás elvállalása szempontjából lényeges minden olyan körülményt a biztosítóval közölni, amelyeket ismert vagy ismernie kellett. Egyetért az ítéletábró az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a felperes terhére nem róható, hogy az ingatlan alapterületét az általa korábban kötött adásvételi szerződésben foglaltakkal egyezően tüntette fel. Az eltérés nagyságrendjére figyelemmel - különös tekintettel arra, hogy a szakértők által meghatározott 35 m² a nettó alapterületet jelenti - nem kellett, hogy kétely támadjon benne az alapterület adásvételi szerződésben megjelölt mértékének valódiságát illetően, és nem volt elvárható tőle, hogy az épületet felmérje, vagy felmértesse. Az alapterület téves megjelölése ugyanakkor a fentiektől függetlenül sem eredményezné az alperes helytállási kötelezettség alóli mentesülését a Ptk. 540. § (3) bekezdése értelmében, hiszen e körülmény a biztosítási esemény bekövetkeztében nem hatott közre (BH.2008. 332., BH2004. 409). Ettől eltérő kérdés, hogy adott esetben a nagyobb alapterület alapján meghatározott biztosítási összeg meghaladhatja a vagyontárgy valódiságos értékét, amelynek következménye a Ptk. 549. § (1) bekezdése alapján, hogy a vagyontárgy valódiságos értékét meghaladó részében a biztosítási összegre vonatkozó megállapodás semmis.

A Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződési szabadság alapelvéhez képest a Ptk. 567. § (1) bekezdése tartalmaz

korlátozást annyiban, hogy a Ptk. biztosításra vonatkozó XLV. fejezetének rendelkezéseitől biztosítási szabályzat és a felek szerződése a biztosított, illetőleg a kezdeményezett hátrányára a törvény kifejezett engedélye nélkül nem térhet el. A perbeli esetben a felek szerződésének tartalmát az alperes által kiállított biztosítási kötvény, valamint a „Házőrző” Családi Otthonbiztosítás ügyféltájékoztató és feltételek elnevezésű általános szerződési feltételek határozzák meg. Az ítéletábra nem osztja az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, amely szerint az általános szerződési feltételek általa megjelölt rendelkezései tisztességtelenek, illetve a kötvényben foglaltakhoz képest ellentmondásosak, nehezen értelmezhetők. Az ítéletábra álláspontja szerint az alperes szerződéses kötelezettségét az ingatlan vonatkozásában megállapító szerződési feltételek érthetőek, egyértelműek és nem minősülnek tisztességtelennek sem. Nem vitásan az épület a tűz következtében megsemmisült, amely a biztosítási feltételek szerint teljes kárnak minősül. Az eljárás jelen szakaszában már az sem volt vitás, hogy az épület káridőponti avultsága nem érte el a 75 %-ot. Ez esetben az alperes térítési kötelezettsége az ászf H) pontjában rögzítettek szerint az újraépítési vagy forgalmi értékhez kapcsolódik az újraépítési költség nagyságától függően. Ha ugyanis az meghaladja az ingatlan forgalmi értékét, a biztosító csak abban az

- 9 -

Pf.II.20.504/2013/ 5. szám

esetben köteles a helyreállítás (újjaépítés) költségeinek megfizetésére, ha az újjaépítés számlával igazoltan ténylegesen megtörténik. Jelen esetben az újjaépítésre nem vitásan nem került sor, következésképpen helytállóan hivatkozott az alperes arra, hogy a felperes biztosítási összegként a megsemmisült épület káreseményt megelőző forgalmi értékére tarthat igényt. Ez egyben azt is jelenti, hogy a per eldöntése szempontjából nincs jelentősége annak a szerződési feltételnek, amely az épület újraépítési, helyreállítási értéke és maradvánnyal csökkentett forgalmi értéke közötti különbséget megfizetését az újjaépítés, helyreállítás számlával igazolt megtörténtéhez köti. Csupán megjegyzi az ítéletábra, egyetért azzal az alperesi érveléssel, hogy e szerződési feltétel az alperes főszolgáltatását érinti, nevezetesen azt, hogy hogyan kell meghatározni az alperes által fizetendő összeget, ezért e szerződési feltétel tisztességtelensége a Ptk. 2009. május 22. napjától hatályos 209. § (5) bekezdése alapján nem vizsgálható.

A biztosítási kötvény és az ászf rendelkezései között nincs ellentmondás, a biztosítási kötvény tartalmazza az alperes kockázatviselésének kezdetét, évfordulóját, a biztosított vagyontárgyra, a biztosítási díjra, illetve a biztosítási összegre vonatkozó adatokat és a kockázatviselés helyének a megnevezését, tartalmát illetően pedig hivatkozik az ászf-re. A biztosító szolgáltatási kötelezettsége a kötvényben szereplő biztosítási összeg erejéig az ászf vonatkozó rendelkezései szerint számított összeg tekintetében áll fenn. Itt utal az ítéletábra arra, hogy a vagyonbiztosítási szerződések esetén a biztosító által fizetett biztosítási összeg nem azonos a polgári jog szabályai szerint járó kártérítéssel, a biztosító a biztosítottnak nem kártérítést, hanem biztosítási összeget fizet. Rámutat továbbá arra, hogy a vagyoni érték (biztosítási összeg) meghatározása a szerződő fél kizárólagos joga, és a biztosító kötelezettsége csak a túlbiztosítás jogkövetkezményeire vonatkozó

tájékoztatásra terjed ki (eBDT2007. 1589. számú eseti döntés indokolása). Az ászf F) fejezete is ekként rendelkezik. Mindezt nem érinti az, hogy a biztosító javaslatot tehet a szerződéskötéskor az épület, valamint az általános háztartási ingóságok biztosítási összegére. Az ászf fenti fejezete a túlbiztosítás jogkövetkezményeire vonatkozó tájékoztatást megfelelően tartalmazza. Helytálló az az alperesi érvelés, hogy a biztosítási szerződés létrejöttékor ajánlattevőnek a biztosított minősül abban az esetben is, ha a biztosító képviselője is közreműködik az erre vonatkozó formanyomtatvány kitöltésében, mint a jelen esetben, amikor az alperes által alkalmazott tarifáló program alapján kerültek a feltüntetett adatok meghatározásra.

A Ptk. 549. § (1) bekezdése szerint a biztosítási összeg nem haladhatja meg a biztosított vagyontárgy valóságos értékét. A vagyontárgy valóságos értékét meghaladó részében a biztosítási összegre vonatkozó megállapodás semmis, s a díjat megfelelően le kell szállítani.

A (2) bekezdés értelmében e rendelkezések ellenére is lehet biztosítási szerződést kötni valamely vagyontárgy várható értéke, továbbá helyreállításának, illetőleg új állapotban való beszerzésének értéke erejéig.

A perben rendelkezésre álló szakértői vélemények alapján a szerződés szerinti biztosítási összeg meghaladja az épület forgalmi, illetve újra-előállítási értékét, ezért az a túlbiztosítás tilalmába ütközik, ami a szerződés részleges semmisségét eredményezi. A

- 10 -

túlbiztosítás a biztosítót nem mentesíti a szolgáltatási kötelezettsége alól biztosítási esemény esetén, azonban szolgáltatását csak a biztosított vagyontárgy valóságos értéke szerinti biztosítási összeg erejéig köteles teljesíteni (eBDT2012. 2753.I.).

Mindezekből következően a biztosítási szerződésben szereplő 5 200 000 Ft épületre vonatkozó biztosítási összeg az alperes szolgáltatási kötelezettségének a felső határa, de nem jelenti azt, hogy a felperest ezen összeg automatikusan megilleti. A fentiekben írtak szerint a felperes az épület biztosítási esemény bekövetkeztekori forgalmi értékére tarthat igényt. A perben beszerzett szakértői vélemény azt 2 400 000 Ft-ban határozta meg, e tekintetben a szakértő megállapításait a felperes sem tette vitássá. Mindezekre tekintettel az ítéletábla az alperest az ingatlanban bekövetkezett biztosítási eseménnyel összefüggésben terhelő marasztalás összegét ennek megfelelően leszállította.

Az ászf tényállásban hivatkozott rendelkezése szerint a biztosítási összeg esedékessége a jogalap és az összegszerűség elbírálásához szükséges legutolsó irat biztosítóhoz való beérkezését követő 15. nap. E határidő elmulasztása következtében az alperes a Ptk. 298. § a) pontja alapján késedelembe esett a biztosítási összeg megfizetésével, ezért köteles annak a Ptk. szerződéskötés időpontjában hatályos 301. § (1) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére is. Az alperes fizetési kötelezettsége a teljesítési határidő illetve a késedelembe esés időpontja tekintetében két részre bontható: az általa a pert megelőzően lefolytatott eljárásban beszerzett szakértői vélemény megalapozta fizetési kötelezettségét 800 000 Ft erejéig. A szakértői vélemény elkészültének időpontja 2009.

július 28-a, így az ezt követő 15. nap elteltétől, 2009. augusztus 13. napjától az alperes kése delme 800 000 Ft megfizetése tekintetében fennáll. Az ezt meghaladó összeget illetően az ítéltábla a perben beszerzett szakvéleményt tekintette olyan iratnak, amely a biztosítási összeg meghatározásához szükséges volt, ezért a biztosítási összeg 800 000 Ft-ot meghaladó összege után a kamatfizetés kezdő időpontját a szakértői vélemény alperes részére történő kézbesítéstől számított 16. naptól határozta meg.

A rendelkezésre álló per adatok alapján nem lehetett megalapozottan állást foglalni abban a kérdésben, hogy az ingóságok megsemmisülésére figyelemmel az alperesnek milyen összegű fizetési kötelezettsége keletkezett.

Az ingó biztosítás tekintetében is irányadó, hogy a biztosítási összeg a biztosító szolgáltatási kötelezettségének felső határa, ez azonban nem jelenti azt, hogy azt minden további nélkül meg kell fizetnie a biztosítónak a biztosítási esemény bekövetkeztekor. Általánosságban elvileg elfogadható, hogy a biztosítási összeggel egyező értékű ingóság volt elhelyezve a biztosított ingatlanban, s a biztosítási eseményben ilyen érték semmisült meg. Nincs akadálya azonban annak, hogy a biztosító vitassa a kárbejelentésben szereplő ingóságok körét és értékét, ez esetben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyítási kötelezettség a biztosítottat terheli. Nem vonható kétségbe, hogy különösen, mint a perbeli esetben - amikor a biztosítási esemény olyan tűzkár, amelynek során az épület maga és valamennyi abban található ingóság megsemmisült -, a bizonyítás nehézségbe ütközik és e körülményre tekintettel nem feltétlenül követelhető meg tételes bizonyítás a megjelölt ingóságokra nézve. A jelen ügyben azonban több olyan körülmény merül fel, amely fokozottan körültekintő bizonyítás lefolytatását teszi indokolttá.

- 11 -

Pf.II.20.504/2013/ 5. szám

Tény, hogy a felperes már 2006. évet megelőző időponttól kezdődően külföldön dolgozik, életvitelszerűen ott él (2011. június 15. napján kelt 12.P.20.045/2011/24. számú jegyzőkönyv: „Én több mint 5 éve külföldön dolgozom...”), azóta a biztosítási esemény bekövetkeztéig Magyarországon csak látogatóban tartózkodott. Ehhez képest a jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján nincs magyarázata annak, hogy miért tartott Magyarországon nagy értékű márkás ruhaneműt a listán szereplő mennyiségben (például 8 db farmernadrág, 6 db bőr Diesel utcai cipő, 2 db téli kabát), különös tekintettel arra, hogy a perbeli káreseményt érintő látogatása nyári időszakra esett.

A listán szerepel egyebek mellett 4 db tollpárna, 4 db paplan, 5 db pléd, amelyek beszerzése időpontjaként 2008. év szerepel. A rendelkezésre álló adatok szerint az ingatlan egy szobás, egy fekhely elhelyezésére alkalmas, így kérdéses, hogy a felperes valóban tartott-e ott ilyen mennyiségű ágyneműt.

Az alperes kockázatviselése kizárólag a felperes, mint biztosított ingóságaira terjed ki. A felperes úgy nyilatkozott ugyan az elsőfokú eljárásban, hogy a megjelölt ingóságok mindegyike az ő tulajdonát képezi, ugyanakkor per adat van arra, hogy a biztosítási eseményt megelőző rövid idővel odaszállították a felperes édesapjának és testvérének az ingóságait is. A felperes előadása szerint ezek között volt egyebek mellett a testvérének a

heverője. Ezen ingóságra ugyan a felperes nem kíván igényt érvényesíteni, kérdéses azonban, hogy a 35 m² alapterületű lakásban az hogyan férhetett el, ha a listán szereplő valamennyi bútor ott már el volt helyezve. A felperes édesapja, id. felperes neve tanúvallomásában elmondta, hogy az épületben két tv. készülék volt, ezek közül az egyik a lányáé. (24. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal). A perbeli listán ugyancsak két televíziókészülék van feltüntetve (Sony, Funay).

Mindezekre tekintettel a megismételt eljárásban a felperest részletesen meg kell hallgatni az épületben elhelyezett ingóságokra nézve. A fentiekre, valamint az ezzel kapcsolatosan felmerülő egyéb kérdésekre magyarázatot kell tőle kérni, és ehhez képest kell bizonyítást lefolytatni a biztosított vagyontárgyak körére és értékére vonatkozóan. Csak ezt követően lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy az alperes az ingóságok kapcsán milyen összegű biztosítási összeg megfizetésére köteles. Az e körben lefolytatandó bizonyítás a másodfokú eljárás kereteit meghaladja, ezért e tekintetben szükségessé vált az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú eljárás megismétlése.

A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján hozott részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének az ingatlannal kapcsolatos marasztalási összegre vonatkozó rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét - a perköltség és az eljárási illeték viselésére is kiterjedően - a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A részítélettel elbírált fellebbezés kapcsán az alperes teljes egészében pernyertesnek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az ítélőtábla az

- 12 -

alperes jogi képviselőjével felmerült - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított - ügyvédi munkadíjból és a fellebbezési perértékhez (2 800 000 Ft) igazodó és lerótt másodfokú eljárási illetékből álló másodfokú perköltségének a megfizetésére. Az ítélőtábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezett rendelkezése kapcsán a peres felek másodfokú eljárással kapcsolatos költségeit a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia a megismételt eljárást befejező határozatában. E tekintetben a fellebbezési érték 2 950 000 Ft, az ez alapján számított, a felperes részére a hivatkozott IM rendelet szerint megállapított ügyvédi munkadíj általános forgalmi adót nem tartalmaz, míg az alperes részére megállapított másodfokú perköltség az áfával növelt ügyvédi munkadíjon felül magában foglalja a lerótt fellebbezési eljárási illetéket is.

Szeged, 2013. december 17.

Dr.Szeghő Katalin sk. Zánóchné dr. Ocskó Erzsébet sk. Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke előadó bíró táblabíró